

EENIGE GEGEVENS BETREFFENDE DE STUDENTEN IN
DE TANDHEELKUNDE AAN HET TANDHEELKUNDIG
INSTITUUT DER RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT

DOOR

Dr. J. A. W. VAN LOON.

De gegevens voor de statistieken zijn verkregen uit de Jaarboeken der Rijks-Universiteit te Utrecht, uit de Tandheelkundige Jaarboekjes, uit de Studenten almanakken, uit de Administratie van het Tandheelkundig Instituut, uit de Notulenboeken der examencommissies voor tandheelkunde en sedert 1911 door mijne persoonlijke navraag bij de studenten.

De volgende statistieken kunnen voor den een of ander van waarde zijn :

- I. Het aantal studenten in de tandheelkunde gedurende het tijdvak 1898—1935.
- II. Het aantal studenten, dat gedurende het tijdvak 1914—1936 telken jare voor de eerste maal werd ingeschreven.
- III. Het aantal, dat van de voor de eerste maal ingeschreven studenten gedurende het tijdvak 1914—1932, de studie opgegeven heeft en de studie op tijd, dit is binnen 4 jaar volbracht heeft.
- IV. Het aantal geëxamineerden gedurende het tijdvak 1910—1935 en hoevelen daarvan slaagden en afgewezen werden.
- V. Het aantal malen, dat geëxamineerd werd gedurende het tijdvak 1910—1935 en hoevele malen afgewezen werd.
- VI. De woonplaatsen der studenten, die gedurende den cursus 1929—1930, 1932—1933 en 1934—1935 aan het Tandheelkundig Instituut te Utrecht studeerden.
- VII. Het aantal spoor- (tram-, bus-, fiets-) studenten en waar deze studenten wonen, gedurende de cursussen 1929—1930, 1932—1933 en 1934—1935.

- VIII. De bevordering van het eerste naar het tweede studiejaar en van het tweede naar het derde studiejaar gedurende het tijdvak 1927—1935.
- IX. Het collegegeld en inschrijvingsgeld, dat de studenten van den cursus 1932—1933 en 1934—1935 opbrachten.
- X. Het voorkomen van linkshandigheid bij de studenten van den cursus 1934—1935.
- XI. Het aantal beschikbare techniekplaatsen en operatie stoelen in het Tandheelkundig Instituut op den Jutphaascheweg te Utrecht.

Utrecht, 1 October 1935.

Tabel I.

Statistiek van het aantal studeerenden aan het Tandheelkundig Instituut der Rijks-Universiteit te Utrecht, gedurende het tijdvak 1898—1935.

Jaar	Totaal	Mannen	Vrouwen	%
1898/99	19	18	1	5,3
1899/00	22	20	2	9,1
1900/01	24	22	2	8,3
1901/02	23	22	1	4,3
1902/03	22	21	1	4,5
1903/04	25	20	5	20.
1904/05	38	32	6	15,7
1905/06	58	46	12	20,6
1906/07	61	50	11	18.
1907/08	70	56	14	20.
1908/09	84	65	19	22,6
1909/10	97	71	26	26,8
1910/11 ¹⁾	107	74	33	30,8
1911/12	139	96	43	30,9
1912/13	160	114	46	28,7
1913/14 ²⁾	172	122	50	29,1
1914/15 ³⁾	152	105	47	30,9

¹⁾ 1910 (Instituut Payenborgh in gebruik genomen).

²⁾ 1913 (in werking treden nieuwe wet op de tandheelkunde).

³⁾ 1914 (oorlog breekt uit).

Jaar	Totaal	Mannen	Vrouwen	%
1915/16	146	95	51	34,9
1916/17	147	100	47	31,9
1917/18	167	117	50	29,9
1918/19	184	133	51	27,7
1919/20	217	157	60	27,6
1920/21	217	155	62	28,5
1921/22	229	176	53	23,1
1922/23	247	193	54	21,8
1923/24	272	221	51	18,7
1924/25	292	242	50	17,1
1925/26	330	267	63	19,1
1926/27	328	259	69	21.
1927/28	339	267	72	21,2
1928/29 ⁴⁾	352	271	81	23.
1929/30	384	299	85	22,1
1930/31	432	335	97	22,4
1931/32	442	361	81	18,3
1932/33	523	442	81	15,4
1933/34	543	459	84	15,4
1934/35	527	446	81	15,4

Aanvulling.

Sedert den cursus 1933—'34 treedt voor de eerste maal het verschijnsel op, dat personen gedeeltelijk buiten het instituut zich bekwamen voor de tandheelkundige examens. Dit betreft deels West-Indische tandartsen, deels technikers, deels personen, die bij het begin van den cursus 1933—34 te laat zich hadden aangemeld om nog tot den cursus toegelaten te kunnen worden. Deze personen volgen de colleges der medische hoogleeraren en de colleges der lectoren aan het tandheelkundig instituut. Voor de praktische vakken worden zij opgeleid deels door assistenten van het instituut, deels door gewone tandartsen. Het aantal bedroeg 8, waarvan

⁴⁾ 1929 (Instituut Jutphaasscheweg in gebruik genomen).

in Juli 1935 drie mannelijke kandidaten slaagden voor het practisch tandartsexamen en één vrouwelijke werd afgewezen.

Opmerking. Tegen deze bijzondere wijze van opleiden is van verschillende kanten een groote weerstand ontstaan, daar, zoo heette het, nu de mogelijkheid bestond in twee jaar tijds tandarts te worden, terwijl de studie aan het tandheelkundig instituut vier jaren duurt.

De volgende factoren dienen bij het beoordeelen van deze opleiding in 't oog gehouden te worden:

- 1e. de betrokken personen zijn meestal van veel rijperen leeftijd dan de studenten en hebben dikwijls reeds een ambt bekleed;
- 2e. het betrof hierdoor meestal zeer energievolle menschen met meer plichtsbesef en doorzettingsvermogen dan de doorsnee-student;
- 3e. zij nemen zoo goed als geen vacantie (studenten hebben minstens 3 maanden per jaar vacantie);
- 4e. zij werken per dag een veel grooter aantal uren;
- 5e. zij ontvangen individueel onderwijs, een zeer groot voordeel;
- 6e. sommigen van hen zijn reeds begonnen in Juni 1933, terwijl de studenten beginnen in October.

Alles tezamen genomen besteedden deze personen aan hun opleiding in de ruim twee jaren minstens evenveel uren als de studenten aan het instituut in hun vier jaren.

Al zijn er tegen deze opleiding bezwaren aan te voeren, in één opzicht is het te begrijpen, dat de studenten aan het instituut ontevreden zijn, daar zij in het eerste jaar wegens plaatsgebrek slechts de helft van den tijd werken kunnen, het zoogenaamde doubleeren van den cursus.

Tabel II.

*Statistiek betreffende de studenten, die gedurende het tijdvak 1914—1935
jaarlijks voor de eerste maal zijn ingeschreven.*

Cursus	Totaal	Mannen	Vrouwen	%
1914/15	25	15	10	40
1915/16	18	12	6	33,3
1916/17	39	30	9	23,
1917/18	39	24	15	38,4
1918/19	44	33	11	25,
1919/20	70	47	23	32,8
1920/21	50	36	14	28,
1921/22	52	42	10	19,2
1922/23	51	42	9	17,6
1923/24	73	56	17	23,2
1924/25	78	62	16	20,5
1925/26	101	80	21	20,7
1926/27	58	43	15	25,8
1927/28	89	67	22	24,7
1928/29	87	67	20	22,9
1929/30	96	77	19	19,7
1930/31	113	87	26	23,
1931/32	111	94	17	15,3
1932/33	145	125	20	13,7
1933/34	124	106	18	14,5
1934/35	102	86	16	15,6
1935/36	94	85	9	9,5

Tabel III.

Statistiek betreffende de studenten, die tijdens het tijdvak 1914—1932 telken jare voor de eerste maal zijn ingeschreven met opgaaf, hoevelen van hen de studie gestaakt hebben en hoevelen op tijd, d. i. voor September, dus binnen 4 jaar, de studie volbracht hebben.

Cursus	Aantal voor de 1e maal ingeschreven studenten			Aantal en procent van hen, die de studie gestaakt hebben.					Aantal en procent van hen, die op tijd, dus binnen 4 jaar, de studie volbracht hebben.						
	Tot.	Vr.	M	Tot.	%	Vr.	%	M	%	Tot.	%	Vr.	%	M	%
1914/15	25	10	15	4	16	3	30.	1	6,6	7	28.	1	10.	6	40.
1915/16	18	6	12	3	16,6	0	0.	3	25.	7	38,8	3	50.	4	33,3
1916/17	39	9	30	3	7,6	2	22,2	1	3,3	16	41.	3	33,3	13	43,3
1917/18	39	15	24	6	15,3	4	26,6	2	8,3	17	43,5	8	53,3	9	37,5
1918/19	44	11	33	6	13,6	1	9,1	5	15,1	10	22,7	2	18,1	8	24,2
1919/20	70	23	47	13	18,5	6	26,1	7	14,8	29	41,4	5	21,7	24	51.
1920/21	50	14	36	11	22.	7	50.	4	11,1	13	26.	5	35,7	8	22,2
1921/22	52	10	42	5	9,6	4	40.	1	2,3	20	38.	1	10.	19	45,2
1922/23	51	9	42	5	9,8	3	33,3	2	4,7	13	25,4	0	0.	13	30,9
1923/24	73	17	56	11	15.	3	17,6	9	16.	22	30,1	4	23,5	18	32,1
1924/25	78	16	62	19	24,3	6	37,5	13	20,9	24	30,7	2	12,5	22	35,4
1925/26	101	21	80	27	26,7	5	23,8	22	27,5	19	18,8	3	14,2	16	20.
1926/27	58	15	43	10	17,2	2	13,3	8	18,6	12	20,7	2	13,3	10	23,2
1927/28	89	22	67	19	21,3	7	31,8	12	17,9	28	31,4	7	31,8	21	31,3
1928/29	87	20	67	18	20,6	10	50.	8	11,9	14	16.	3	15.	11	16,4
1929/30	96	19	77	7	7,2	3	16.	4	5,2	25	26.	2	10,5	23	29,8
1930/31	113	26	87	25	22,1	12	46,1	13	14,9	31	27,4	1	3,8	30	34,5
1931/32	111	17	94	29	26,1	10	58,8	19	20,2	36	32,4	2	11,7	34	36,1

Tabel IV.

*Statistiek betreffende het Practisch Tandheelkundig Examen over het tijdvak
1910—1935.*

Cursus	Aantal geëxamineerden			Geslaagd			Afgewezen			Afgewezen		
	M. I	Vr. II	Tot. III	M. Ia	Vr. IIa	Tot. IIIa	M. Ib	Vr. IIb	Tot. IIIb	M. Ic	Vr. IIc	Tot. IIIc
1910/11	36	4	40	29	3	32	7	1	8	19,4	25.	20.
1911/12	24	5	29	15	5	20	9	0	9	37,5	0.	31.
1912/13	28	7	35	18	7	25	10	0	10	35,7	0.	28,5
1913/14	32	14	46	27	8	35	5	6	11	15,6	42,8	23,9
1914/15	28	10	38	21	8	29	7	2	9	25.	20.	23,6
1915/16	21	10	31	16	6	22	5	4	9	23,8	40.	29.
1916/17	19	15	34	15	10	25	4	5	9	21.	33,3	26,4
1917/18	23	12	35	15	8	23	8	4	12	34,7	33,3	34,2
1918/19	30	13	43	23	9	32	7	4	11	23,3	30,7	25,5
1919/20	40	13	53	30	10	40	10	3	13	25.	23.	24,5
1920/21	33	13	46	22	12	34	11	1	12	33,3	7,7	26.
1921/22	37	9	46	26	5	31	11	4	15	29,7	44,4	32,6
1922/23	58	17	75	42	15	57	16	2	18	27,5	11,7	24.
1923/24	44	22	66	31	16	47	13	6	19	29,5	27,2	28,7
1924/25	58	11	69	45	8	53	13	3	16	22,4	27,2	23,1
1925/26	54	5	59	34	3	37	20	2	22	37.	40.	37,2
1926/27	66	14	80	47	11	58	19	3	22	28,7	21,4	27,5
1927/28	65	12	77	50	7	57	15	5	20	23.	41,6	25,9
1928/29	65	17	82	45	11	56	20	6	26	30,8	35,3	31,7
1929/30	66	19	85	42	9	51	24	10	34	36,4	52,6	40.
1930/31	65	24	89	54	20	74	11	4	15	16,9	16,7	16,8
1931/32	72	15	87	32	12	44	40	3	43	55,5	20.	49,4
1932/33	107	15	122	75	9	84	32	6	38	29,9	40.	31,1
1933/34	97	16	113	82	10	92	15	6	21	15,5	37,5	18,6
1934/35	103	30	133	80	17	97	23	13	36	22,3	43,3	27,1

Tabel V.

Statistiek betreffende het Practisch Tandheelkundig Examen over het tijdvak 1910—1935.

Cursus	Aantal malen, dat geëxamineerd is.			Aantal malen, dat afgewezen is.			Meermalen geëxamineerd.		% afgewezen.		
	M.	Vr.	Tot.	M. a.	V. a.	Tot. a.	M. b.	Vr. b.	M. c.	Vr. c.	Tot. c.
1910/11	43	4	47	14	1	15	7—2	0.	32,5	25.	31,9
1911/12	34	8	42	19	3	22	10—2	3—2	55,8	37,5	52,3
1912/13	34	7	41	16	0	16	6—2	0.	47.	0.	39.
1913/14	34	16	50	7	8	15	2—2	2—2	20,5	50.	30.
1914/15	32	11	43	11	3	14	2—2	1—2	34,3	27,2	32,5
1915/16	23	12	35	7	6	13	1—3				
1916/17	22	17	39	7	7	14	2—2	2—2	30,4	50.	37,1
1917/18	22	17	39	7	7	14	3—2	2—2	31,8	41,1	35,8
1917/18	26	14	40	11	6	17	3—2	2—2	42,3	42,8	42,5
1918/19	35	13	48	12	4	16	5—2	0.	34,2	30,7	33,3
1919/20	44	15	59	14	5	19	4—2	2—2	31,8	33,3	32,2
1920/21	38	13	51	16	1	17	5—2	0.	42,1	7,7	33,3
1921/22	43	10	53	17	5	22	6—2	1—2	39,5	50.	41,5
1922/23	63	18	81	21	3	24	5—2	1—2	33,3	16,6	29,6
1923/24	51	29	80	20	13	33	7—2	1—3	39,2	44,8	41,2
1924/25	67	13	80	22	5	27	9—2	5—2	32,8	38,4	33,7
1925/26	71	8	79	37	5	42	2—2				
1926/27	67	16	83	20	5	25	15—2	1—2	52,1	62,5	53,1
1927/28	71	14	85	21	7	28	1—3	1—3			
1928/29	67	18	85	22	7	29	1—2	2—2	29,8	31,2	30,1
1929/30	71	21	92	29	12	41	6—2	2—2	29,5	50.	32,9
1930/31	70	25	95	16	5	21	2—2	1—2	32,8	38,8	34,1
1931/32	75	16	91	43	4	47	5—2	2—2	40,8	57,1	44,5
1932/33	111	18	129	36	9	45	3—2	1—2	22,8	20.	22,1
1933/34	107	17	124	25	7	32	1—3				
1934/35	110	34	144	30	17	47	3—2	1—2	57,3	25.	51,6
							4—2	3—2	32,4	50.	34,9
							8—2	1—2	23,3	41,2	25,8
							1—3				
							5—2	4—2	27,2	50.	32,6
							1—3				

Tabel VI.

Statistiek betreffende de woonplaats der studenten, die gedurende de cursussen 1929—1930, 1932—1933 en 1934—1935 aan het Tandheelkundig Instituut der Rijks-Universiteit te Utrecht waren ingeschreven.

Cursus	1929/1930		1932/1933				1934/1935			
Aantal Studenten	Totaal		Totaal	M.	Vr.	Totaal	M.	Vr.		
	384		523	442	81	527	446	81		
Provincie	Tot.	%	Tot.	%	M.	Vr.	Tot.	%	M.	Vr.
Friesland . . .	23		28		27	1	15		14	1
Groningen . . .	15		22		20	2	18		16	2
Drente	8		11		11	0	9		8	1
Overijsel	15		24		22	2	16		15	1
Gelderland . . .	29		46		40	6	33		29	4
Utrecht	79	20,5	121	23,1	102	19	142	27,	126	16
N.-Holland . . .	70	18,2	86	16,4	69	17	88	16,7	72	16
Z.-Holland . . .	87	22,6	123	23,5	98	25	135	25,6	103	32
Zeeland	14		11		8	3	8		6	2
N.-Brabant . . .	23		27		22	5	27		24	3
Limburg	10		11		11	0	16		15	1
Oost-Indië . . .	8		10		9	1	16		14	2
West-Indië . . .	1		1		1	0	2		2	0
Antwerpen	2									
Transvaal			1		1	0	1		1	0
Duitschland . . .			1		1	0				
Afkomstig uit:										
Amsterdam . . .	34	8,8					40	7,6	33	7
Rotterdam	20	5,2					36	6,8	29	7
den Haag	25	6,5					49	9,3	40	9
Utrecht	56	14,5					86	16,3	76	10

Tabel VII.

Statistiek betreffende de studenten, die aan het Tandheelkundig Instituut der Rijks-Universiteit te Utrecht waren ingeschreven gedurende de cursussen 1929—1930, 1932—1933 en 1934—1935 en die spoor-(tram-, bus-, fiets-)student zijn.

Cursus	1929—1930	1932—1933			1934—1935		
Aantal Studenten	Totaal 384	Totaal 523	M. 442	Vr. 81	Totaal 527	M. 446	Vr. 81
Provincie		Totaal	M.	Vr.	Totaal	M.	Vr.
Friesland . .		0	0	0	0	0	0
Groningen .		0	0	0	0	0	0
Drente . . .		0	0	0	0	0	0
Overijssel . .		1	1	0	1	1	0
Gelderland .		16	16	0	8	8	0
Utrecht . . .		47	41	6	49	44	5
N.-Holland .		57	49	8	52	43	9
Z.-Holland .		40	36	4	43	38	5
Zeeland . .		0	0	0	0	0	0
N.-Brabant .		8	5	3	9	7	2
Limburg . .		0	0	0	0	0	0
Totaal . . .		169	148	21	162	141	21
%		32,3	33,4	25,9	30,8	31,7	25,9
Amsterdam .	25				27	22	5
den Haag .	8				13	13	0
Rotterdam .	10				19	16	3

Tabel VIII.

Statistiek betreffende den overgang van het eerste naar het tweede en van het tweede naar het derde studiejaar. Uitsluitend zijn zij beschouwd, die den geheelen cursus volgehouden hebben.

Cursus	Eerste jaar			Tweede jaar			Groep, die in het derde jaar tot de Kerstvacantie techniek werkt:
	aantal	niet bevorderd	%	aantal	niet bevorderd	%	
1927/28	96	30	31,2	94	37	39,3	
1928/29	107	37	34,5	98	40	40,8	
1929/30	123	46	37,4	109	32	29,3	
1930/31	133	32	24,	111	29	26,1	7
1931/32	129	34	26,4	127	46	36,2	19
1932/33	168	80	47,6	139	40	28,7	18
1933/34	176	79	44,8	126	61	48,4	27
1934/35	155	59	38,1	155	91	58,7	29

Opmerking. Bij den overgang van het tweede naar het derde jaar worden de volgende groepen gemaakt:

- 1e. de eerste groep blijft tweede jaars.
- 2e. de tweede groep wordt met October derde-jaars.
- 3e. de derde groep werkt nog tot de Kerstvacantie techniek en wordt daarna, indien het werk voldoende is, met Januari derde-jaars.

Deze laatste groep werkt dien tijd onder een afzonderlijken assistent; reeds eenige jaren blijkt van hoe groot belang het is, dat op 1 assistent zoo ongeveer 20 studenten komen. Het resultaat is verrassend tegenover het massa-onderwijs.

Tabel IX.

Het collegegeld en inschrijvingsgeld, dat de studenten van den cursus 1932—1933 en 1934—1935 opbrachten.

Cursus: 1932—1933. Aantal: 523.		
120 à f 10,— .	f 1200,—	Van 22 geen opgaaf of niets betaald.
17 à - 260,— .	- 4420,—	
364 à - 310,— .	- 112840,—	
Totaal: 501	f 118460,—	
Cursus: 1934—1935. Aantal: 527.		
84 à f 10,— .	f 840,—	11 niets betaald.
25 à - 260,— .	- 6500,—	
407 à - 310,— .	- 126170,—	
Totaal: 516 .	f 133510,—	
7 buitenstaanders	- 1870,—	
Totaal	f 135380,—	

Opmerking. De studenten, die niets betalen, zijn degenen, die vóór de groote vacantie bij het practisch tandartsexamen voor 3 maanden zijn afgewezen en nu in October direct na de groote vacantie weder examen doen. Zij nemen dan een plaats in het instituut in beslag gedurende 1 maand.

Behalve het collegegeld en inschrijvingsgeld betaalt iedere student nog f 20,— aan breekgeld voor zijn geheele studie.

In de prothese-afdeeling van Mej. J. G. Schuiringa werd in de cursussen 1932/33, 1933/34 en 1934/35 respectievelijk f 8500—f 9000 en f 6000 netto gemaakt.

Het zou mij niet verwonderen, dat degeen, die ook de cijfers tot zijn beschikking heeft hoeveel het instituut in zijn geheel kost, tot het besluit zal komen, dat de tandheekkundige student aan het Rijk betrekkelijk zeer weinig kost.

Tabel X.

Het voorkomen van linkshandigheid bij de studenten van den cursus 1934—1935.

Cursus	Totaal aantal	Mannen	Vrouwen
1934/35	526	445	81
Linkshandig:	60 { facultatief: 31 } obligaaf: 29	52 { facultatief: 37 } obligaaf: 25	8 { facultatief: 4 } obligaaf: 4
%	11,46	11,68	9,87

Tabel XI.

Het aantal beschikbare techniekplaatsen en operatiestoelen in het Tandheelkundig Instituut op den Jutphaasscheweg te Utrecht.

	Techniek- plaatsen	Operatie- stoelen	Zitplaatsen
Eerste jaar . . .	120		
Tweede jaar . .	117		
Derde jaar . . .	80	84	
Vierde jaar . . .	88	74	
Examenzaal . . .	32		
Collegezaal . . .			170
Kleine collegezaal			40
Totaal	437	158	210

Opmerking. Wanneer men tabel I betreffende het aantal studenten vergelijkt met tabel XI, dan wordt wel duidelijk, hoe nijpend het plaatsgebrek in het instituut is en met welke groote moeilijkheden de docenten in dit opzicht hebben te kampen. Vooral in het tweede en eerste techniekjaar is dit plaatsgebrek zeer groot. Het aantal studenten in het tweede techniekjaar gedurende den cursus 1935—1936 bedraagt 212, terwijl in de tweede-jaars techniekzaal slechts 117 plaatsen zijn.